

МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ ТУРИСТІВ, ЯКІ ВИЇДЖАЮТЬ ЗА КОРДОН

Н. В. МИХАЙЛОВА, кандидат економічних наук, доцент;
В. В. КАРЦЕВА, доктор економічних наук, доцент
(Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»)

Анотація. Метою статті є визначення особливостей та умов проведення медичного страхування у сфері туризму. **Методика дослідження.** Вирішення поставлених у статті завдань здійснено за допомогою таких загальнонаукових і спеціальних методів дослідження: аналізу та синтезу, систематизації та узагальнення, діалектичного підходу. **Результати.** Аналізуючи та систематизуючи наукові праці багатьох учених, було розглянуто сутність медичного страхування туристів, які виїжджають за кордон, а також визначено особливості й основні умови його проведення. **Практична значущість результатів дослідження.** У статті обґрунтовано, що в умовах динамічного розвитку туристичної галузі в Україні, проведення медичного страхування туристів має важливе значення. Визначення особливостей та умов здійснення медичного страхування туристів, які виїжджають за кордон, сприятиме більшій обізнаності подорожуючих щодо забезпечення власних медичних витрат та гарантії отримання своєчасної і якісної медичної допомоги.

Ключові слова: страхування, медичне страхування туристів, медичний асистанс, медична допомога, раптове захворювання, екстрена медична допомога.

Постановка проблеми в загальному вигляді та зв'язок із найважливішими науковими чи практичними завданнями. У туристичному бізнесі ризик настання небажаних подій та їх негативних наслідків є особливо великим, оскільки сам характер надання туристичних послуг часто пов'язаний із перебуванням туристів у різних екстремальних і незвичних для них місцях, де буває важко передбачити наявність несприятливих для самопочуття туристів факторів або подій. До того ж у ході взаємодії великої кількості незалежних один від одного ділових партнерів (закордонні туроператори, консульські служби, адміністрації готелів, транспортні компанії тощо) імовірність настання страхових випадків зростає.

Саме тому більшість країн, надаючи візу, вимагають наявності страхового полісу, який повинен включати медичне страхування. Це пояснюється тим, що жодна країна, навіть якщо медицина в ній безкоштовна, не бажає нести витрати на допомогу громадянам інших країн за рахунок своїх платників податків і прагне гарантувати оплату послуг приватних медичних установ. Тож обов'язковою складо-

вою кожної програми страхування осіб, які виїжджають за кордон, є медичне страхування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням питання страхування туристичної галузі в Україні займаються такі науковці, як Н. Є. Аванесова, Є. В. Беляєва, Н. М. Власова, Н. М. Внукова, В. В. Гуменюк, А. В. Кошляк, Н. І. Машина, О. О. Охріменко, Ю. І. Руснак, Л. П. Шматько та ін. Але дослідження проблематики медичного страхування туристів є недосконалим і мало вивченим вітчизняними науковцями, тому потребує більш детального висвітлення.

Формування цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є визначення особливостей та умов проведення медичного страхування у сфері туризму.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Страхування громадян, які виїжджають за кордон, є порівняно новим видом страхування в Україні, що активно розвивається. Його виникнення пов'язане зі зміною способу життя вітчизняних громадян і значним збільшенням кількості закордонних поїздок.

Крім того, багато країн не видають візи туристам, які не мають страхового полісу – асистансу, що дає право на отримання медичної допомоги.

Перебуваючи в закордонній поїздки, людина опиняється в незнайомому середовищі. З настанням хвороби або нещасного випадку основною її проблемою може стати не оплата медичних витрат, а отримання відповідної допомоги. Виклик лікаря, швидкої допомоги, спілкування з персоналом лікувальних установ, купівля ліків, медикаментів – усе це й багато іншого в чужій країні викликає серйозні труднощі.

Під медичним страхуванням громадян, які виїжджають за кордон, мається на увазі страхування на випадок раптового захворювання, тілесного ушкодження в результаті нещасного випадку або смерті, яка настала під час перебування за кордоном [1].

Міжнародний поліс страхування медичних витрат (асистанс) у разі раптового захворювання або нещасного випадку забезпечує організацію медичної допомоги протягом 24 год у будь-якій країні світу.

Асистанс як вид страхування набув поширення в кінці 1950-х – на початку 1960-х рр. Це сервісне обслуговування договору страхування. Поліс, на підставі якого надаються різні види медичної допомоги, гарантує оплату витрат на лікування, госпіталізацію, витрати на медичні послуги, а також витрати на ліки.

Договір страхування може передбачати: відповідальність страховика за потреби медичного транспортування хворого до найближчої або спеціалізованої лікарні; транспортування у країну проживання з медичним супроводом; репатріацію тіла застрахованого; дострокове повернення; екстрену стоматологічну допомогу; юридичну допомогу та ін. [1].

Головна мета «асистансу» – негайне реагування в надзвичайних обставинах, надання клієнтові моральної, медичної, а також технічної допомоги.

В Україні однією з перших страхових компаній, яка утворила асистанський центр, була державна акціонерна страхова компанія (ДАСК) «Укрмедстрах». Нині цей центр став окремою компанією « Асистанс-Центр «L.I.S.», яка підтримує найтісніші відносини з ДАСК «Укрмедстрах». Він має статус офісу-кореспондента «Europe Assistance» – лідера світового асистансу, може надавати весь спектр допомоги застрахованим особам на європейському рівні [5].

На українському страховому ринку сьогодні пропонуються сервісні страхові поліси, розроблені вітчизняними страховими компаніями спільно з надійними західними партнерами (компанії-асистанти Західної Європи, США, Канади, Японії). Клієнтам страхових компаній сервісні компанії цілодобово організують допомогу в подорожі. Однією з відомих і престижних сервісних компаній вважається мережа International SOS Assistans, яка обслуговує близько 25 млн осіб у багатьох країнах світу [6].

Нині близько 40 страхових компаній пропонують послуги зі страхування туристів, які виїжджають за кордон, серед них: «АКВ-Гарант», «Алькона», «АСКА», «Гарант-Авто», «Галинстрах», «Енергополіс», «Інтерполіс», «Кредо-Класик», «Надра», «Народна страхова компанія», «Народно-фінансова страхова компанія», НАСК «Оранта», «Остра-Київ», «Оранта-Дніпро», «Пан-Україн», «Скайд-Вест», «Стройполіс», «Укрінмедстрах», «УТІСО», «Фактотум» тощо [2].

Страхові компанії, укладаючи договір із турфірмою на обслуговування туристів за кордоном, включають у страховий поліс мандрівника широкий спектр послуг страхування:

- за раптового захворювання – невідкладну медичну допомогу, амбулаторне та стаціонарне лікування, у тому числі операцію в першокласних клініках;
- екстрену стоматологічну допомогу (за гострого зубного болю) на суму, не більше 200 дол. США;
- надання медичного устаткування (інвалідні візки, милиці тощо);
- термінове доправлення одного з найближчих родичів до місця події і назад;
- екстрене повернення потерпілого на батьківщину разом з особою, яка його супроводжує, якщо це необхідно за медичними показниками. У випадках летального результату страхова компанія оплачує всі витрати з доправлення тіла туриста на батьківщину;
- забезпечення засобами для повернення додому неповнолітніх дітей, які подорожують із потерпілим туристом;
- сприяння в організації кваліфікованої юридичної допомоги застрахованому й його захисту;
- оплату термінових повідомлень, пов'язаних зі страховим випадком;
- надання допомоги в разі втрати чи затрим-

- страхування цивільної відповідальності автовласників («зелена картка»);
- страхування від неможливості вирушити в поїздку за кордон [3].

Страхові компанії в Україні пропонують такі програми страхування медичних та інших непередбачених витрат громадян, які виїжджають за кордон:

Поліс «Економ-класу» гарантує:

- екстрену медичну допомогу й оплату медичних витрат;
- організацію й оплату медичного транспортування туриста;
- організацію й оплату репатріації тіла в разі смерті застрахованого.

Поліс «Бізнес-класу» гарантує всі послуги полісу «Економ-класу», а також оплату послуг екстреної стоматологічної допомоги.

Поліс «VIP» забезпечує надання послуг полісу «Бізнес-класу», а також:

- організацію й оплату відвідин родича в разі госпіталізації застрахованого;
- організацію й оплату дострокового повернення застрахованого в Україну в екстреній ситуації;
- організацію й оплату дострокового повернення в Україну неповнолітніх дітей застрахованого, які залишилися без нагляду;
- організацію й оплату юридичного захисту застрахованого;
- організацію допомоги в разі втрати документів.

Сьогодні існують дві форми страхового обслуговування туристів:

- компенсаційна – передбачає оплату самим мандрівником усіх медичних витрат і відшкодування їх лише після повернення на батьківщину, що, зазвичай, незручно, тому що змушує туриста мати при собі значний грошовий запас на цей випадок;
- сервісна (асистанс) – передбачає перелік послуг, які надаються в необхідний момент у натурально-речовій формі або у вигляді грошових коштів через технічне, медичне й фінансове сприяння.

Договір страхування можуть укласти: юридичні особи незалежно від форм власності на користь своїх співробітників віком до 80 років; дієздатні фізичні особи на свою користь або на користь будь-якої фізичної особи віком від 1 до 75 років.

Строк дії договору страхування – від 1 до 365 днів залежно від тривалості поїздки.

Страхова компанія, зазвичай, покриває витрати застрахованому туристу на багато видів послуг у межах страхової суми від 10 тис. до 100 тис. дол. США залежно від умов страхування.

Під час оформлення страхового поліса мандрівника сума страхового внеску (страхової премії) становить приблизно 1 дол. США на день на одну людину.

Розмір страхового внеску залежить від декількох факторів:

- від терміну перебування за кордоном – чим триваліший термін, тим нижчий страховий внесок у день на людину (менше 1 дол. США на день);
- від країни в'їзду – вартість страховки під час поїздки, наприклад, у США, Канаду чи Австралію, є вищою, ніж в інші країни;
- від кількості людей у туристській групі – для групи від 6 осіб застосовується дешевший, груповий, тариф, а якщо родина подорожує разом, тоді застрахованими повинні бути всі її члени;
- від ступеня ризику – страховий внесок зростає, якщо страхують підвищені ризики (наприклад, для туристів, які виїжджають кататися на гірських лижах і займатися іншими видами активного відпочинку, базовий тариф зростає, у середньому удвічі);
- від віку туристів – страховий внесок для туристів віком до 21 року буде меншим від звичайного базового тарифу, для туристів, старших 65 років, тариф звичайно збільшується вдвічі, старших за 70 років — утричі (туристи, старші 80 років, не підлягають страхуванню).

Страховий поліс може бути короткостроковим (у якому чітко зазначається кількість днів перебування за кордоном), а також страховики пропонують довгострокові поліси (наприклад мультиполіс), які дозволяють застрахувати за один раз усі подорожі протягом тривалого часу (півроку, рік). Це дуже зручно для тих, у кого трапляються раптові закордонні відрядження, а часу на оформлення полісу обмаль [4].

Страховик не відшкодовує витрат туриста, якщо вони не належать до страхових випадків. Не є страховими випадками:

- хронічні захворювання і сонячні опіки;
- захворювання, пов'язані з вживанням алкоголю і наркотичних засобів;
- захворювання, викликані невиправданим

- ризиком (спуск у печери, стрибки у воду із трампліна тощо);
- захворювання чи нещасні випадки, які виникли до чи після повернення застрахованого у країну постійного проживання;
- пластична хірургія, різного роду протезування, щеплення, профілактичні вакцинації та ін.;
- тілесні ушкодження, отримані під час участі у страйках, воєнних діях;
- навмисне заподіяння собі тілесних ушкоджень;
- самогубство;
- витрати на додатковий комфорт (телевізор, телефон, кондиціонер, послуги масажиста чи косметолога), якщо турист перебуває в лікарні [3].

Отже, проведення добровільного медичного страхування туристів, які виїжджають за кордон, сприятиме забезпеченню власних медичних витрат, а продукти з цього виду страхування дозволять отримати своєчасну, якісну та кваліфіковану медичну допомогу.

Висновки із зазначених проблем і перспективи подальших досліджень у поданому напрямі. З кожним днем медичне страхування стає все більш популярним і затребуваним. Крім того, саме медичне страхування вже давно перетворилося на деяку форму соціального захисту людини та її матеріальних інтересів у питаннях охорони здоров'я. Адже саме медичне страхування гарантує, що всі витрати на медобслуговування, а також на купівлю медикаментів будуть сплачені.

У разі оформлення медичного страхування всі витрати, пов'язані з оплатою лікування і медикаментів, візьме на себе страхова компанія. Поліс забезпечить захист від будь-яких проблем із здоров'ям, які можуть виникнути в період подорожі.

Медичне страхування туристів, які виїжджають за кордон, – це життєва необхідність, що допоможе зберегти здоров'я, а в деяких випадках – життя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вовчак О. Д. Страхова справа : підручник / О. Д. Вовчак. – Київ : Знання, 2011. – 391 с.
2. Залетов О. Особливості страхування туристів і туристичних фірм в Україні [Електронний ресурс] / О. Залетов // Вісник податкової служби України. – Режим доступу: <https://forinsurer.com/public/03/02/23/303> (дата звернення: 17.08.2017). – Назва з екрана.
3. Мальська М. П. Міжнародний туризм і сфера послуг : підручник / М. П. Мальська, Н. В. Антонюк. – Київ : Знання, 2008. – 661 с.
4. Офіційне видання державної фіскальної служби України. Вісник «Офіційно про податки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/8513> (дата звернення: 13.06.2017). – Назва з екрана.
5. Страхування : підручник / за ред. В. Д. Базилевича. – Київ : Знання, 2008. – 1019 с.
6. Черникова Л. И. Страхование и риски в туризме : учеб. пособие / Л. И. Черникова. – Москва : Издательский центр «Академия», 2010. – 160 с.

REFERENCES

1. Vovchak, O. D. (2011). *Strahova sprava [Insurance business]*. Kyiv : Znannia [in Ukrainian].
2. Zaletov, O. Osoblyvosti strahuvannia turystiv i turystychnyh firm v Ukrainy [Features of the insurance of tourists and travel companies in Ukraine]. (n.d.). *Visnyk podatkovoi sluzhby Ukrainy – Bulletin of the tax service of Ukraine*. Retrieved from <https://forinsurer.com/public/03/02/23/303> (accessed 17 August 2017) [in Ukrainian].
3. Malska, M. P. & Antoniuk, N. V. (2008). *Mizhnarodnyi turizm i sfera poslug [International tourism and services]*. Kyiv : Znannya [in Ukrainian].
4. Ofizine vydannia derzhavnoi fiskalnoi sluzhby Ukrainy [Official publication of the state fiscal service of Ukraine. Herald officially about taxes]. (n.d.). <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/8513>. Retrieved from <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/8513> (accessed 13 June 2017) [in Ukrainian].

5. Bazylevych, V. D. (Ed.). (2008). *Strahuvannia [Insurance]*. Kyiv : Znannia [in Ukrainian].
6. Chernikova, L. I. (2010). *Strahovanie i riski v turizme [Insurance and Risks in Tourism]*. Moscow : Izdatelskii zentr "Akademiia" [in Ukrainian].

Н. В. Михайлова, кандидат економічних наук, доцент; **В. В. Карцева**, доктор економічних наук, доцент (Вище навчальне закладення Укоопсоюзу «Полтавський університет економіки і торгівлі»). **Медицинське страхування туристів, виїжджаючих за кордон.**

Анотація. *Целью* статті є визначення особливостей і умов проведення медичного страхування в сфері туризму. **Методика дослідження.** *Решення поставлених в статті завдань здійснено з допомогою таких загальнонаукових і спеціальних методів дослідження: аналізу і синтезу, систематизації і узагальнення, діалектичного підходу.* **Результати.** *Аналізуючи і систематизуючи наукові праці багатьох учених, була розглянута сутність медичного страхування туристів, виїжджаючих за кордон, а також визначені особливості і основні умови його проведення.* **Практична значимість результатів дослідження.** *В статті обґрунтовано, що в умовах динамічного розвитку туристичної галузі в Україні, проведення медичного страхування туристів має важливе значення. Визначення особливостей і умов здійснення медичного страхування туристів, виїжджаючих за кордон, буде сприяти більшій свідомості подорожуючих про безпеку власних медичних витрат і гарантії отримання своєчасної і якісної медичної допомоги.*

Ключові слова: страхування, медичне страхування туристів, медичний асистент, медична допомога, раптова хвороба, екстрена медична допомога.

N. Mikhailova, Cand. Econ. Sci., Docent; **V. Kartseva**, Dc. Econ. Sci., Docent (Poltava University of Economics and Trade). **Medical insurance for tourists which cross the border.**

Annotation. *The purpose* of the article is to determine the features and conditions of medical insurance in the sphere of tourism. **Methodology of research.** *The solution in the article the tasks carried out with the help of such scientific and special research methods: analysis and synthesis, systematization and generalization, the dialectical approach.* **Findings.** *Analyzing and systematizing the scientific works of many scholars, the nature of medical insurance for tourists traveling abroad was considered, as well as the features and basic conditions of its conduct were determined.* **Practical value.** *The article substantiates that in the conditions of dynamic development of tourism industry in Ukraine, carrying out of medical insurance of tourists is of great importance. Determining the characteristics and conditions for the medical insurance of tourists traveling abroad will increase the awareness of travelers in terms of securing their own medical expenses and guaranteeing timely and quality medical care.*

Keywords: insurance, health insurance for tourists, medical assistance, health care, sudden disease, emergency medical care.